

abejojo. Ar Leonas mirė nuskendęs? Ar jis nuskendo ten, kur ir buvo rastas, ar tiktai buvo įmestas į vandenį, o žuvęs ar nužudytas kur nors kitur? Ar jis netyčia įkrito, ar tyčia išoko į vandenį, ar buvo prievarta įstumtas? Ar yra įrodymų arba kokių nors pėdsakų, liudijančių paskutines jo gyvenimo akimirkas? Bylos medžiaga tarsi rodė, kad tai, kas įvyko, – nelaimingas atsitikimas. Tačiau klausimų kilo įvairių. Galų gale, Rusijos policijos atliktas tyrimas – tiktai tekstas, o su pirmine medžiaga, daiktiniais įrodymais susipažinti Lietuvos atstovams nebuvo leista. Ar tikrai galima pasitikėti, kad bylos tekstas atspindi faktinę tikrovę? Ar yra būdas patikrinti, pasiekti pirminius duomenis, išeiti anapus teksto? Juk ne vieną kartą teko susidurti su klastotėmis, tyrimo medžiagos iškraipymais, netgi skrodimo duomenų falsifikavimu.

Tomas negalėjo tikėtis pats nuvykęs į vietą rasti neginčytinus atsakymus į visus jam kylančius klausimus. Vis dėlto vylėsi, kad vietoje, vaikštant tomis pačiomis gatvėmis ir tos pačios upės pakrantėje, kas nors atsiskleis, paaiškės esant įtikinama arba visiškai neįtikima – nepaisant to, kad, kaip žinia, du kartus į tą pačią upę įbristi neįmanoma. Todėl, kaip pats sau argumentavo, turi vykti į Nižnedvinską. Drauge suprato, kad tai ne tik Leono mirties tyrimas. Tikėjosi jo pėdsakais nueiti ten, kur ėjo Leonas, ir atlikti tai, ko šiam nepavyko.

Ir čia Tomo akis užkliuvo už vieno žodžio – jis trenkė per pakaušį kaip vėzdas ir sujaukė visą minčių eigą. Dokumentas, kurio kopiją jis skaitė, buvo apžiūrint Leono palaikų rastų daiktų sąrašas. Bandydamas atsitokėti, Tomas darsyk įdėmiai jį perskaitė:

„1. Pasas, diplomatinis, Lietuvos Respublikos, Nr. ..., išduotas Užsienio reikalų ministerijos 2015 m. gegužės 25 d., kairėje vidinėje kišenėje.

2. Rašiklis „Cross“, su auksine plunksna, pritraukiamas, kairėje vidinėje kišenėje.

3. Spalvota nosinaitė, suglamžyta, krūtinės išorinėje kišenėje.

4. Tėvynės ir užsienietiška valiuta: 750 JAV dolerių kupiūromis po 50 dolerių ir 2 307 rubliai 50 kapeikų, įvairaus nominalo kupiūromis ir monetomis. Kelnių dešinėje kišenėje ir dešinėje vidinėje švarko kišenėje.

5. Akmens gabalėlis, dešinėje švarko šoninėje kišenėje. [Ranka prirašyta:] Bilemnit [*sic!*].

6. Raktas, kelnių kairėje kišenėje. [Be paaiškinimo.]

7. Kreditinės kortelės: VISA Gold Nr. ..., Mastercard Nr. ..., dešinėje vidinėje švarko kišenėje.“

Tomas grįžo prie objekto Nr. 5. Taip, tai jis – tas klaidingai užrašytas belemnito, priešistorinio gyvūno liekanos, pavadinimas – priverstė kambarį suktis jam prieš akis. Tamsiai rudas, į neskaidrų stiklą panašus, apvaliai smailėjantis kūgis, Lietuvoje ir Rusijoje populiariai vadinamas velnio pirštu. Tai buvo dar viena Leono žinia iš anapus. Žinia, užtikrinanti, kad jo prielaida pasitvirtino, kad operacijos „Velnio pirštas“ epicentras yra ten, kur Leonas ir manė, – Nižnedvinske. Nujausdamas pavojų – o gal netgi neabejotinai žinodamas, kad žus, – Leonas kažkaip sugebėjo įsidėti į kišenę iškaskenos gabalėlį, tikėdamasis, kad jį įvardijantis žodis pasieks Tomo akis.

Dabar Tomas vėl grįžo prie sąrašo. Klausimų jam kėlė ir šeštasis sąrašo numeris. Veikiausiai tai viešbučio kambario raktas. Tačiau patikrinti šito spėjimo neįmanoma – daiktai nepersišti iš Rusijos, nuotraukų nebuvo. Dar ir todėl reikia važiuoti į Nižnedvinską – patikrinti, kur Leonas buvo apsistojęs. Gal ras ką nors viešbučio kambaryje, kokią tolesnę žinią ar nuorodą? Leonas buvo slėpimo virtuožas, bet Tomas tikėjosi, kad jam pavyks surasti, jei jis ką nors paslėpė. Tai neturėtų būti sudėtinga, tuomet manė Tomas: nuvažiavus tereiks išsiaiškinti, kuriame viešbutyje Leonas buvo apsistojęs, ir gudrybe ar už pinigų surasti Leono įrašą registracijos knygoje – tada pavyks identifikuoti numerį, kur jis nakvojo, ir progai pasitaikius jį apieškoti.

*

Vilnius, 2018

Apsisprendęs vykti į Nižnedvinską, Tomas nuėjo tiesiai pas Biuro vadovą, apeidamas savo tiesioginį viršininką Edgarą ir dar vieną administracinę grandį – už tokio

pobūdžio operacijos atsakingą generalinio direktoriaus pavaduotoją. „Jeigu sužinos, neapsidžiaugs, – pagalvojo. – Na ir tegu atleidžia. Nelabai turiu ką prarasti.“

Biuro generalinis direktorius, Stanislovas, prisistatantis Stasiu, ramaus inteligento veido ir įdėmių, trumparegių akių šešiasdešimtmetis, į pasaulį žvelgė pro milžiniškų dioptrijų stiklus, aprėmintus prie veido netinkančių rėmelių, – su tais akiniais priminė egzotišką vandenyno gelmių žuvį liūdnu veidu. Buvo vienas iš senosios gvardijos – kažkaip išlikęs, nepernelyg aktyvus, darantis tik tai, kas būtina, todėl mažiau kam užkliūvantis. Tomas išdėstė jam savo prašymą.

Stanislovas nusisuko į langą, užsirūkė pypkę – jos kimšimas ir rūkymas buvo labiau ritualas, atseikėjantis laiko pagalvoti, negu duodantis kokį apčiuopiamą rezultatą ar dūmą. Tomas nutuokė, ką jis sveria mintyse. Viena vertus, siųsti agentą „nelegalą“ į Rusijos gilumą be išsamaus parengimo, be legendos ir, kas svarbiausia, be ypač svarbaus reikalo yra didžiulė politinė rizika. Jei, neduokdie, kas nors jam nutiks, jį suims, demaskuos – be milžiniško tarptautinio skandalo neapsieisi, ką jau kalbėti apie nacionalinį. Kita vertus, jautė Tomas, Stanislovą irgi persekioja neatlikta pareiga Leonui – juk tiek kartu dirbta ir tiek nuveikta, nors tų pasiekimų niekam negali nei parodyti, nei jais pasigirti. Stanislovas negalėjo nejausti, kad viešosios erdvės verdiktas Leonui buvo neteisingas ir kad Biuras nepadarė visko gindamas vieną ištikimiausių savo darbuotojų, kuris pats apsiginti nebegalėjo.

– Gerai, važiuok, – atsukęs nuo lango tarė Stanislovas. – Tik sugalvok kanceliarijai kokį nors įtikinamai skambantį paaiškinimą, ko ten važiuoji.

Patylėjęs minutę, Tomui jau susiruošus kilti ir dėkoti, kaip musę ranka nuvaikė jo padėkas ir pridūrė:

– Bet žinok: įkliūsi – aš tavęs nepažįstu. Eik. Kai grįši, raporto rašyti irgi nereikia.

[11](#) Pranašystė po įvykio (lot.).

[12](#) Tik jei būtina žinoti (angl.).

[13](#) Богатырь – galiūnas (rus.).

[14](#) Velnio pirštas – rus. чёртов палец.